

PREDLOG

Z A K O N
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU
REPUBLIKE SRBIJE I KANADE
O PODSTICANJU I ZAŠTITI ULAGANJA

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum između Republike Srbije i Kanade o podsticanju i zaštiti ulaganja, sačinjen u Beogradu, 1. septembra 2014. godine, u originalu na srpskom, engleskom i francuskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma između Republike Srbije i Kanade o podsticanju i zaštiti ulaganja u originalu na srpskom jeziku glasi:

SPORAZUM

IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I KANADE O PODSTICANJU I ZAŠTITI ULAGANJA

REPUBLIKA SRBIJA I KANADA (Strane)

PREPOZNAJUĆI da će podsticanje i zaštita ulaganja investitora jedne Strane na teritoriji druge Strane doprineti zajedničkom unapređenju i poboljšanju poslovne aktivnosti, razvoju ekonomske saradnje između njih i unapređenju održivog razvoja,

DOGOVORILE su se o sledećem:

DEO A - DEFINICIJE

Definicije

Član 1.

U smislu ovog Sporazuma:

„**Telo nadležno za zaštitu konkurencije**”, znači:

za Republiku Srbiju - Komisija za zaštitu konkurencije ili njen pravni sledbenik o čemu će Kanada biti obaveštena diplomatskim putem; i

za Kanadu - Komesar za pitanja konkurencije ili njegov pravni sledbenik, o čemu će Republika Srbija biti obaveštena diplomatskim putem;

„**poverljiva informacija**” - poverljiva poslovna informacija ili informacija koja je privilegovana ili na drugi način zaštićena od obelodanjivanja u skladu sa propisima Strane;

„**pokriveno ulaganje**” - u odnosu na Stranu jeste ulaganje na njenoj teritoriji koje je u vlasništvu ili kontrolisano, posredno ili neposredno od strane ulagača druge Strane, a koje postoji na dan stupanja na snagu ovog sporazuma, kao i ulaganje izvršeno ili nastalo kasnije;

„**strana u sporu**” - bilo koja Strana ili ulagač koji je podneo zahtev za rešavanje spora u skladu sa Delom C;

„**privredno društvo i preduzeće**” - lice osnovano ili organizovano u skladu sa važećim zakonodavstvom, bez obzira da li je profitno ili neprofitno, privatno ili javno, uključujući korporacije, trustove, ortačko društvo, preduzetnik, zajedničko društvo ili druga udruženja i ogranci tih pravnih lica. Radi veće preciznosti, za Republiku Srbiju, pojam „preduzeće” obuhvata i pravno lice u procesu privatizacije;

„**postojeći**” - postoji u momentu stupanja na snagu ovog sporazuma;

„**finansijska institucija**” - finansijski posrednik ili drugo pravno lice koje je ovlašćeno da obavlja poslovanje, uređeno ili pod nadzorom kao finansijska institucija, u skladu sa propisima Strane na čijoj teritoriji se nalazi;

„**finansijska usluga**” - usluga finansijske prirode, uključujući osiguranje i sporednu ili pomoćnu uslugu finansijske prirode;

„**ICSID**” - Međunarodni centar za rešavanje investicionih sporova, ustanovljen *ICSID* Konvencijom;

„**ICSID Konvencija**” - Konvencija o rešavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, sačinjena u Vašingtonu, 18. marta 1965. godine;

„zaštićena informacija u skladu sa propisima iz oblasti zaštite konkurencije”:

za Republiku Srbiju - informacija u smislu člana 45. Zakona o zaštiti konkurencije; i

za Kanadu - informacija u smislu odredaba Dela 29 Akta o zaštiti konkurencije R.S.C. 1985, c. 34 ili odredaba koje ih zamenjuju;

„prava intelektualne svojine”- autorska i srodna prava, trgovački znaci, oznake geografskog porekla, prava industrijskog dizajna, patentna prava, prava zaštite integrisanih kola, prava u vezi sa zaštitom poverljivih informacija i prava zaštite biljnih sorti;

„ulaganje”:

- a) osnivanje privrednog društva;
- b) udeo, akcija ili drugi oblik jednakog učešća u privrednom društvu;
- v) jemstvo, obveznica ili drugi dužnički instrumenti privrednog društva;
- g) zajam privrednom društvu;
- d) nezavisno od gorenavedenih tač. v) i g), zajam ili garancija izdata od strane finansijske institucije je ulaganje samo ako zajam ili garancija imaju tretman kapitala Strane na čijoj teritoriji se nalazi sedište finansijske institucije;
- đ) interes u privrednom društvu kojim je vlasnik ovlašćen da raspoređuje prihode ili profit privrednog društva;
- e) interes u privrednom društvu kojim je vlasnik ovlašćen da raspoređuje ili povlači ulaganje iz privrednog društva;
- ž) interes koji proizlazi iz obaveze ulaganja ili drugog izvora u vezi sa ekonomskim aktivnostima na teritoriji Strane, kao što je:
  - (1) ugovor koji uključuje postojanje svojine investitora na teritoriji Strane, uključujući ugovor po sistemu „ključ u ruke” ili ugovor o izgradnji ili koncesiji, ili
  - (2) ugovor po osnovu kojeg naknada suštinski zavisi od proizvodnje, prihoda ili profita privrednog društva;
- z) prava intelektualne svojine;
- i) druga vidljiva i nevidljiva, pokretna i nepokretna svojina i druga stvarna prava stečena u očekivanju ili iskorišćena radi ekonomske ili druge poslovne koristi;

ali **„ulaganje”** ne znači:

- j) novčano potraživanje koje proističe isključivo iz:
  - (1) komercijalnog ugovora za prodaju robe ili usluga između pravnog ili fizičkog lica sa teritorije jedne Strane i pravnog ili fizičkog lica sa teritorije druge Strane;
  - (2) proširenja kredita u vezi sa komercijalnom transakcijom, kao što je finansiranje trgovine, ili
- k) drugo novčano potraživanje koje ne obuhvata oblike interesa sadržane u tač. a) - j);

„ulagač Strane”- Strana, njeno pravno ili fizičko lice, koje namerava da ulaže, ulaže ili je izvršio ulaganje. Radi veće preciznosti smatra se da ulagač namerava da izvrši

ulaganje samo kada je preduzeo konkretne aktivnosti neophodne da izvrši ulaganje, kao što su na primer, kada je podneo zahtev za dobijanje odobrenja ili dozvole da izvrši ulaganje;

„**mera**” - obuhvata zakon, propis, proceduru, zahtev i postupak;

„**državljanin**”:

za Republiku Srbiju - fizičko lice koje je državljanin Republike Srbije, i

za Kanadu - fizičko lice koje je državljanin Kanade ili lice sa stalnim prebivalištem u Kanadi,

osim:

a) fizičkog lica koje ima dvojno državljanstvo Republike Srbije i Kanade, a koje će se smatrati državljaninom one Strane čije je državljanstvo dominantno i efektivno, i

b) fizičkog lica koje je državljanin jedne Strane i ima stalno prebivalište na teritoriji druge Strane, koje će se smatrati isključivim državljaninom Strane čiji je državljanin;

„**nacionalna vlada**”:

za Republiku Srbiju - Vlada Republike Srbije; i

za Kanadu - Federalna Vlada;

„**Njujorška Konvencija**” - Konvencija Ujedinjenih nacija o priznavanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka, donesena u Njujorku, 10. juna 1958. godine;

„**lice**” - fizičko ili pravno lice;

„**lice koje je angažovano u oblasti kulture**” - lice koje se bavi sledećim aktivnostima:

a) objavljivanjem, distribucijom ili prodajom knjiga, magazina, časopisa ili novina u štampanom obliku ili obliku koji se može čitati putem uređaja, osim ako mu je priprema za štampu i štampa jedina aktivnost,

b) proizvodnjom, distribucijom, prodajom ili prikazivanjem filmskih ili video zapisa,

v) proizvodnjom, distribucijom, prodajom ili prikazivanjem muzičkih audio ili video snimaka,

g) objavljivanjem, distribucijom ili prodajom muzičkih dela u štampanom obliku ili obliku koji se može čitati sa mašine, ili

d) radiokomunikacijom u kojoj je prenos namenjen direktnom javnom prijemu, kao i svako radijsko, televizijsko ili kablovsko emitovanje i svako satelitsko programiranje kao i usluge satelitskog emitovanja,

„**odgovorna strana**” - Strana protiv koje je podnet zahtev u skladu sa odredbama Dela C ovog sporazuma;

„**lokalni nivo vlasti**”:

za Republiku Srbiju - autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave utvrđene u skladu sa Ustavom Republike Srbije; i

za Kanadu- provincija, teritorijalna ili lokalna vlast;

„**poreska konvencija**” - bilateralni sporazum o izbegavanju dvostrukog oporezivanja ili drugi međunarodni sporazum ili ugovor u oblasti poreza;

„**teritorija**”:

za Republiku Srbiju

- teritorija nad kojom Republika Srbija vrši suverena prava i jurisdikciju u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim pravom; i

za Kanadu:

(1) kopno, unutrašnje vode i teritorijalno more Kanade, uključujući vazdušni prostor iznad tih površina;

(2) isključive ekonomske zone Kanade, određene nacionalnim zakonom, u skladu sa Delom V Konvencije Ujedinjenih nacija o pravu mora, usvojena u Montego bej-u, 10. decembra 1982. (*UNCLOS*), i

(3) kontinentalni deo Kanade, određen nacionalnim zakonom, u skladu sa Delom VI Konvencije Ujedinjenih nacija o pravu mora;

„**sud**”- arbitražni sud ustanovljen u skladu sa čl. 24. ili 28. ovog sporazuma;

„**TRIPS Sporazum**” - Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine;

„**UNCITRAL Pravila arbitraže**” - Pravila arbitraže Komisije UN o međunarodnom trgovinskom pravu, u njihovom najnovijem obliku; i

„**Sporazum STO**”- Sporazum o osnivanju Svetske trgovinske organizacije, sačinjen u Marakešu, 15. aprila 1994. godine.

DEO B – OSNOVNE OBAVEZE

Obim primene

Član 2.

1. Ovaj sporazum odnosi se na mere koje usvaja ili primenjuje Strana, a koje se odnose na:

- a) ulagača druge Strane; i
- b) pokriveno ulaganje.

2. Obaveze iz Dela B ovog sporazuma odnose se i na lica kojima je Strana poverila vršenje normativnih, upravnih ili drugih javnih ovlašćenja.

Podsticanje ulaganja

Član 3.

Svaka Strana će podsticati stvaranje povoljnih uslova za ulaganja na njenoj teritoriji od strane ulagača druge Strane i dozvoljavaće takva ulaganja u skladu sa ovim sporazumom.

Nacionalni tretman

Član 4.

1. Svaka Strana će obezbediti ulagačima druge Strane tretman koji je jednako povoljan kao tretman koji se na njenoj teritoriji obezbeđuje, u datim okolnostima, sopstvenim ulagačima u pogledu osnivanja, sticanja, širenja, upravljanja, sprovođenja, poslovanja, prodaje ili drugog raspolaganja ulaganjem.

2. Svaka Strana će na svojoj teritoriji, u odnosu na pokriveno ulaganje, obezbediti tretman jednako povoljan kao onaj koji dodeljuje, u datim okolnostima, ulaganjima sopstvenih ulagača, u pogledu osnivanja, sticanja, širenja, upravljanja, sprovođenja, poslovanja, prodaje ili drugog raspolaganja ulaganjem.

3. Tretman dodeljen Strani u skladu sa odredbama st. 1. i 2. ovog člana znači, u odnosu na lokalni nivo vlasti, tretman koji, u datim okolnostima, lokalna vlast dodeljuje ulagačima i njihovim ulaganjima.

Tretman najpovlašćenije nacije

Član 5.

1. Svaka Strana će na svojoj teritoriji obezbediti ulagačima druge Strane tretman koji je jednako povoljan kao tretman koji se obezbeđuje, u datim okolnostima, ulagačima treće države u pogledu osnivanja, sticanja, širenja, upravljanja, sprovođenja, poslovanja, prodaje ili drugog raspolaganja ulaganjem.

2. Svaka Strana će na svojoj teritoriji, u odnosu na pokriveno ulaganje, obezbediti tretman jednako povoljan kao tretman koji dodeljuje, u datim okolnostima, ulaganjima ulagača treće države, u pogledu osnivanja, sticanja, širenja, upravljanja, sprovođenja, poslovanja, prodaje ili drugog raspolaganja ulaganjem.

3. Radi veće preciznosti, tretman dodeljen Strani iz st. 1. i 2. ovog člana označava tretman koji, u datim okolnostima, lokalna vlast dodeljuje ulagačima i ulaganjima ulagača treće države.

Tretman minimalnog standarda

Član 6.

1. Strane će, u odnosu na pokriveno ulaganje, obezbediti minimum standarda minimalnog tretmana stranaca u skladu sa međunarodnim običajnim pravom, uključujući pravičan i jednak tretman, kao i punu zaštitu i bezbednost.

2. Pojam „pravičan i jednak tretman” i „puna zaštita i bezbednost” iz stava 1. ovog člana ne zahteva dodatni ili širi tretman od onog koji je, u smislu međunarodnog običajnog prava, predviđen minimalnim standardom tretmana stranaca.

3. Povreda neke druge odredbe ovog sporazuma, ili drugog međunarodnog sporazuma, ne predstavlja povredu ovog člana.

Naknada gubitaka

Član 7.

Nezavisno od odredbe člana 17. stav 5. tačka b) ovog sporazuma, svaka Strana će primeniti na ulagače i pokrivena ulaganja druge Strane nediskriminatorni tretman u pogledu mera koje usvoji ili primenjuje za naknadu štete nastale na ulaganjima na njenoj teritoriji, a koja je posledica oružanog sukoba, građanskih nemira ili vanrednog stanja, uključujući i ono koje je posledica prirodnih nepogoda.

Rukovodioci, odbori direktora i dolazak kadrova

Član 8.

1. Strana ne može zahtevati da u privrednom društvu, koje predstavlja pokriveno ulaganje postavi na rukovodeće mesto lice koje ima određeno državljanstvo.

2. Strana može zahtevati da, većinu u odboru direktora privrednog društva koje predstavlja pokriveno ulaganje čine lica koja imaju određeno državljanstvo ili prebivalište na teritoriji te Strane, pod uslovom da to bitno ne ugrožava mogućnost ulagača da ostvaruje kontrolu nad ulaganjem.

3. U skladu sa domaćim zakonodavstvom koje uređuje pitanje ulaska stranaca, svaka Strana će, u vezi sa ulaganjem ulagača na teritoriji druge Strane, dozvoliti privremeni ulazak državljanima zaposlenim od strane ulagača druge Strane, radi obavljanja menadžerskih ili izvršnih poslova, ili vršenja usluga koje zahteva specijalizovano znanje.

Zahtevi za izvršenje

Član 9.

1. Strana neće postaviti niti primenjivati ili nametnuti u vezi sa osnivanjem, sticanjem, proširenjem, upravljanjem, vođenjem ili rukovanjem pokrivenim ulaganjem ili bilo kojim drugim ulaganjem na njenoj teritoriji, neki od sledećih zahteva:

- a) da se izveze roba ili usluga u određenom obimu ili vrednosti,
- b) da se postigne određeni nivo ili procenat učešća robe domaćeg porekla,
- v) da se vrši kupovina, da se koristi ili da se daje prednost robi proizvedenoj ili uslugama pruženim na njenoj teritoriji ili da se roba i usluge kupuju od lica sa njene teritorije,

- g) da se izvrši dovođenje u vezu obima ili vrednosti uvoza sa obimom ili vrednosti izvoza ili sa visinom deviznih priliva u vezi sa tim ulaganjem,
- d) da se ograniči prodaja robe ili usluga na njenoj teritoriji koji su proizvod ulaganja ili da se ta prodaja uslovi obimom ili vrednošću izvoza ili deviznog priliva,
- đ) da se izvrši prenos tehnologije, proizvodnog procesa ili drugih vlasničkih prava određenim licima na njenoj teritoriji, ili
- e) da se vrši isključivo snabdevanje robom ili uslugama sa teritorije Strane gde se vrši proizvodnja za posebna regionalna tržišta ili za svetsko tržište.

2. Mera koja zahteva da se kod ulaganja koristi tehnologija da bi se ispunili opšte primenljivi zdravstveni, bezbednosni ili ekološki zahtevi, nije u suprotnosti sa stavom 1. tačka đ) ovog člana.

3. Strana ne može uslovljavati prijem ili nastavak prijema prednosti, u vezi sa pokrivenim ulaganjem ili bilo kojim drugim ulaganjem na njenoj teritoriji, radi ispunjenja sledećih zahteva:

- a) postizanja određenog obima ili vrednosti učešća robe domaćeg porekla;
- b) kupovine, korišćenja ili davanja prednosti robi proizvedenoj na njenoj teritoriji ili kupovine robe od proizvođača sa njene teritorije;
- v) dovođenja u vezu obima ili vrednosti uvoza sa obimom ili vrednosti izvoza ili sa visinom deviznih priliva u vezi sa ulaganjem;
- g) ograničenje prodaje roba ili usluga na njenoj teritoriji koja su proizvod ulaganja vezujući tu prodaju za obim ili vrednost izvoza ili deviznih priliva.

4. Odredbe:

- a) stava 3. ovog člana ne sprečava Stranu da uslovi prijem ili nastavak prijema prednosti u vezi sa pokrivenim ulaganjem ili bilo kojim drugim ulaganjem na njenoj teritoriji, radi ispunjenja zahteva da locira proizvodnju, obezbedi uslugu, obuči ili zaposli radnike, izgradi ili proširi pojedine objekte, ili da obavi istraživanje i razvoj na njenoj teritoriji.
- b) stava 1. tačka f) ovog člana ne primenjuje se ako je zahtev nametnut ili se izvršava obaveza doneta od strane suda, upravnog organa ili organa nadležnog da ukloni povredu prava konkurencije.

5. St. 1. i 3. ovog člana ne odnose se na druge zahteve, osim onih definisanih u tim stavovima.

6. Odredbe:

- a) st. 1. tač. a), b), i v), i stava 3. tač. a) i b) ne primenjuju se na zahteve kvalifikacija za proizvode i usluge kod podsticanja izvoza i programa strane pomoći;
- b) st. 1. tač. b), v), d) i đ), i stava 3. tač. a) i b) ne primenjuje se na javne nabavke Strane ili državnog preduzeća;
- v) stav 3. tač. a) i b) ne primenjuju se na zahtev Strane koja uvozi, u pogledu sadržine proizvoda koja je potrebna za dobijanje preferencijalne tarife ili kvote.

Eksproprijacija

Član 10.

1. Strana ne može nacionalizovati ili eksproprijsati pokriveno ulaganje bilo neposredno ili posredno merama koje imaju za cilj koji je jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji (u daljem tekstu: eksproprijacija), osim u javnom interesu, u zakonom propisanom postupku, na nediskriminatorskoj osnovi i uz plaćanje nadoknade u skladu sa st. 2. i 3. ovog člana. Radi veće preciznosti, ovaj stav će se tumačiti u skladu sa Aneksom B.10 ovog sporazuma.

2. Naknada iz stava 1. ovog člana odgovaraće tržišnoj vrednosti ekspropriisanog ulaganja kakva je bila neposredno pre eksproprijacije („datum eksproprijacije“) i na njenu vrednost ne sme uticati činjenica da je nameravana eksproprijacija bila poznata ranije. Kriterijum vrednovanja će obuhvatiti vrednost poslovanja, vrednost imovine uključujući prijavljenu poresku vrednost vidljive imovine i druge odgovarajuće kriterijume, po potrebi, da bi se utvrdila pravična tržišna vrednost.

3. Naknada se isplaćuje bez odlaganja i biće je moguće realizovati u potpunosti i slobodno transferisati. Naknada se isplaćuje u slobodnoj konvertibilnoj valuti i uključivaće kamatu po odgovarajućoj tržišnoj stopi za tu valutu obračunatoj od dana kada je eksproprijacija izvršena do dana plaćanja.

4. Oštećeni ulagač ima pravo, u skladu sa zakonom Strane koja vrši eksproprijaciju, na hitno rešavanje njegovog predmeta i vrednovanje njegovog ulaganja od strane sudskog ili drugog nezavisnog organa te Strane, u skladu sa principima navedenim u ovom članu.

5. Ovaj član se ne primenjuje na izdavanje obavezne licence dodeljene u vezi sa pravima intelektualne svojine ili ukidanje, ograničavanje ili nastanak prava intelektualne svojine, u meri u kojoj je izdavanje, ukidanje, ograničenje ili nastanak prava u skladu sa sporazumom Svetske trgovinske organizacije.

Transferi

Član 11.

1. Svaka Strana će dozvoliti da svaki transfer u vezi sa pokrivenim ulaganjem, na i sa njene teritorije, bude slobodan i bez odlaganja. Ovi transferi obuhvataju:

- a) uplate u kapital;
- b) dobit, dividende, kamate, kapitalne dobitke, naknade za autorska prava, naknade za upravljanje, tehničku pomoć i druge naknade, povraćaji u naturi i druge iznose koji proizlaze iz pokrivenog ulaganja;
- v) prihode od potpune ili delimične prodaje pokrivenog ulaganja ili od potpune ili delimične likvidacije pokrivenog ulaganja;
- g) isplate po osnovu ugovora sa ulagačem ili u vezi pokrivenog ulaganja, uključujući isplate po osnovu ugovora o kreditu;
- d) naknade isplaćene na osnovu čl. 7. i 10. ovog sporazuma; i
- đ) plaćanja koja proističu iz Dela C ovog sporazuma.

2. Svaka Strana će dozvoliti transfer sredstava u vezi pokrivenog ulaganja u konvertibilnoj valuti u kojoj je izvršeno ulaganje, ili u drugoj konvertibilnoj valuti dogovorenoj između ulagača i zainteresovane Strane. Ako nije drugačije

dogovoreno, transfer će biti izvršen po deviznom kursu koji je važeći na dan transfera.

3. Nezavisno od st. 1. i 2. ovog člana, Strana može, na osnovu primene domaćeg zakonodavstva, u dobroj veri i na pravedan i nediskriminatoran način, sprečiti transfer u vezi sa:

- a) likvidacijom, stečajem ili zaštitom prava poverilaca;
- b) izdavanjem, trgovinom ili poslovanjem sa hartijama od vrednosti;
- v) krivičnim ili prekršajnim kaznama;
- g) finansijskim izveštavanjem ili čuvanjem evidencija o transferima, kada je neophodno radi pomoći u sprovođenju zakona ili pomoći finansijskim institucijama, ili
- d) obezbeđenjem izvršenja naloga ili presuda u sudskom ili upravnom postupku.

4. Strana ne može zahtevati od svog ulagača da izvrši transfer, niti ga može kazniti zato što nije izvršio transfer prihoda, zarada, profita ili drugih iznosa koji su proizašli ili koji se mogu pripisati ulaganju na teritoriji druge Strane.

5. Odredba stava 4. ovog člana ne sprečava Stranu da, u skladu sa domaćim zakonodavstvom primenjenim u dobroj veri i na pravedan i nediskriminatoran način, donese meru koja se odnosi na pitanja regulisana u stavu 3. tač. a) - d) ovog člana.

6. Bez obzira na odredbe st. 1, 2. i 4. ovog člana, i bez ograničenja u primeni stava 5. ovog člana, Strana može, u dobroj veri i na pravedan i nediskriminatoran način, sprečiti ili ograničiti transfer finansijske institucije za ili u korist ogranka ili lica povezanih sa tom institucijom, primenom mera koje se odnose na održavanje bezbednosti, boniteta, pouzdanosti ili finansijske odgovornosti finansijskih institucija.

7. Bez obzira na odredbu stava 1. ovog člana, Strana može ograničiti transfer povraćaja u robi u situacijama kada se ovakvi transferi mogu ograničiti u skladu sa Sporazumom u okviru Svetske trgovinske organizacije i u slučajevima koji su navedeni u stavu 3. ovog člana.

Javnost

Član 12.

1. Svaka Strana će obezbediti da se njeni zakoni, propisi, procedure ili opšti upravni akti, u vezi sa materijom koju uređuje ovaj sporazum, blagovremeno objavljuju ili na drugi način učine dostupnim kako bi omogućili zainteresovanim licima druge Strane da se sa njima upoznaju.

2. U meri u kojoj je to moguće, svaka Strana će:

- a) zainteresovanim licima i drugoj Strani učiniti dostupnom informaciju u vezi mere iz stava 1. ovog člana koju predlaže za usvajanje,
- b) obezbediti zainteresovanim licima i drugoj Strani razumnu mogućnost da se izjasni o predloženoj meri.

3. Po zahtevu Strane, druga Strana će obezbediti informaciju o meri koja može uticati na pokriveno ulaganje.

Prenos prava

Član 13.

1. Ako Strana ili njena ovlaštena institucija plati sopstvenom ulagaču na osnovu date garancije ili ugovora o osiguranju, za ulaganje na teritoriji druge Strane, druga Strana će priznati valjanost subrogacije u korist prvopomenute Strane ili njene ovlaštene institucije na sva prava i potraživanja koja je imao ulagač.

2. Strana ili njena ovlaštena institucija, na koju je preneto pravo ulagača u skladu sa stavom 1. ovog člana je ovlaštena na ista prava kao i ulagač u pogledu ulaganja. Ova prava može vršiti Strana ili njena ovlaštena institucija ili ulagač ako ga je na to ovlastila Strana ili njena ovlaštena institucija.

Poreske mere

Član 14.

1. Ovaj sporazum se ne primenjuje na poreske mere, osim mera navedenih u ovom članu.

2. Ovaj sporazum ne utiče na prava i obaveze Strane koje proističu iz poreske konvencije. U slučaju neslaganja između odredbi ovog sporazuma i poreske konvencije, prednost u primeni ima poreska konvencija.

3. Ovaj sporazum ne obavezuje Stranu da obezbedi ili dozvoli pristup informacijama koje su zaštićene, a koje bi bile u suprotnosti sa zakonom Strane kojim se uređuje zaštita informacija u vezi sa oporezivanjem poslovanja poreskog obveznika.

4. U smislu stava 2. ovog člana, odredbe čl. 4. i 5. ovog sporazuma primenjuju se na sve poreske mere, osim onih koje se odnose na prihod, kapitalnu dobit ili na oporeziv kapital korporacija, a ne primenjuje se na:

- a) neusklađene propise postojećih poreskih mera;
- b) nastavak ili produženje bez odlaganja neusklađenih propisa postojećih poreskih mera;
- v) izmene i dopune neusklađenih propisa postojećih poreskih mera u kojoj izmena ili dopuna u vreme donošenja, ne smanjuje usklađenost sa ovim članovima; ili
- g) novu poresku meru koja ima za cilj da obezbedi jednaku i efikasnu primenu ili naplatu poreza (uključujući, radi veće sigurnosti, mere koje preduzima Strana da bi obezbedila poštovanje svog poreskog sistema ili da bi sprečila izbegavanje ili utaju poreza) i koja ne pravi razliku između pojedinih lica, proizvoda ili usluga Strana.

5. Pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 6. ovog člana:

- a) tužba ulagača da se poreskim merama Strane krši sporazum između nacionalnog organa vlasti i ulagača te Strane u vezi ulaganja, smatraće se tužbom za kršenje ovog sporazuma, i
- b) odredbe člana 10. ovog sporazuma se primenjuju na poreske mere.

6. Ulagač ne može podneti tužbu iz stava 5. ovog člana, osim ako:

- a) obezbedi kopiju obaveštenja o tužbi nadležnim poreskim organima Strane, i

- b) nadležni poreski organi Strana ne postignu zajedničko rešenje u roku od šest meseci od dana obaveštenja o tužbi, da u slučaju predviđenim stavom 5. tačka a), mera nije u suprotnosti sa sporazumom, ili da poreskom merom, predviđenom stavom 5. tačka b) ovog člana nije izvršena eksproprijacija.

7. Ako se, u pogledu tužbe ulagača Strane ili spora između Strana, pojavi prethodno pitanje da li je mera Strane poreska mera, Strana može uputiti pitanje nadležnim poreskim organima. Odluka poreskih organa obavezuje sud koji je formiran na osnovu Dela C ovog sporazuma ili arbitražno veće koje je imenovano u skladu sa Delom D ovog sporazuma. Sud ili arbitražno veće koje je zaduženo za zahtev ili tužbu u kojoj se pitanje pojavljuje ne može nastaviti sa radom dok ne dobiju odluku poreskih organa. Ako poreski organi ne odluče o prethodnom pitanju u roku od šest meseci od dana upućivanja, sud ili arbitražno veće odlučuje o tom pitanju.

8. Svaka Strana obaveštava drugu Stranu, diplomatskim putem, o identitetu poreskih organa iz ovog člana.

Zdravlje, bezbednost i mere zaštite životne sredine

Član 15.

Strane su saglasne da je neprikladno da se ulaganja podstiču umanjnjem mera koje se odnose na zdravlje, bezbednost ili zaštitu životne sredine. Shodno tome, Strana se neće odreći ili na drugi način odstupiti, ili ponuditi odricanje ili na drugi način odstupanje od takvih mera da bi podstakla osnivanje, sticanje, širenje ili zadržavanje ulaganja na njenoj teritoriji. Ako Strana smatra da je druga Strana ponudila takav podsticaj, može zatražiti konsultacije sa drugom Stranom ili sa obe Strane sa ciljem da se izbegnu takvi podsticaji.

Društvena odgovornost

Član 16.

Svaka Strana će podsticati privredna društva, koja posluju na njenoj teritoriji ili su pod njenom jurisdikcijom, da u okviru svog poslovanja i unutrašnje politike dobrovoljno ugrade međunarodno priznate standarde društveno odgovornog poslovanja, kao što su izjave principa koji su Strane odobrile ili podržale. Ovi principi se odnose na rad, životnu sredinu, ljudska prava, društvene odnose i borbu protiv korupcije.

Rezerve i izuzeci

Član 17.

1. Čl. 4, 5, 8. i 9. ovog sporazuma ne odnose se na:
  - a) bilo koju meru koja:
    - (1) postoji i nije usaglašena, a primenjuje se na teritoriji Strane,
    - (2) se primenjuje ili je usvojena posle stupanja na snagu ovog sporazuma, a koja, u momentu prodaje ili drugog raspolaganja vlasničkim udelom države ili njene imovine u postojećem državnom preduzeću ili postojećem subjektu u državnom vlasništvu:
      - 1) zabranjuje ili nameće ograničenja u pogledu vlasništva ili kontrole udela ili ulaganja, ili

- 2) nameće kriterijum državljanstva kao uslov za rukovodeće pozicije ili članstvo odbora direktora;
- b) predstavlja nastavak ili blagovremeno obnavljanje nezavisnih mera iz tačke a) ovog stava, ili
- v) predstavlja izmenu ili dopunu bilo koje neusaglašene mere iz tačke a) ovog stava u meri do koje izmena ili dopuna ne umanjuju njihovu usaglašenost pre izmena ili dopuna, u odnosu na čl. 4, 5, 8. i 9. ovog sporazuma.
2. Nezavisno od stava 1. ovog člana svaka Strana će, u meri u kojoj je to moguće, navesti u prilogu Aneksa I ovog sporazuma sve postojeće neusaglašene mere koje primenjuje na nacionalnom nivou.
3. Čl. 4, 5, 8. i 9. ovog sporazuma ne primenjuju se na mere koje Strana usvaja ili primenjuje u pogledu sektora, podsektora ili aktivnosti, koje su navedene u prilogu Aneksa 2 ovog sporazuma.
4. Član 5. ovog sporazuma ne primenjuje se na tretman koji je priznat Strani ovim sporazumom, a koji je naveden u prilogu Aneksa 3 ovog sporazuma.
5. U pogledu prava intelektualne svojine, Strana može odstupiti od čl. 4, 5. i 9. stav 1. tačka đ) ovog sporazuma na način koji je u skladu sa:
- a) TRIPS Sporazumom;
- b) izmenama i dopunama TRIPS Sporazuma koje su na snazi za obe Strane;
- v) izuzecima od primene TRIPS Sporazuma, u skladu sa članom 9. Sporazuma o Svetskoj trgovinskoj organizaciji.
6. Čl. 4, 5. i 8. ovog sporazuma ne primenjuju se na:
- a) javne nabavke koje sprovodi Strana ili državno preduzeće; ili
- b) subvencije ili donacije obezbeđene od Strane ili državnog preduzeća, uključujući zajam, garanciju ili osiguranje dato od strane vlade.
7. Član 5. ovog sporazuma ne primenjuje se na finansijske usluge.

Opšti izuzeci

Član 18.

1. Za potrebe ovog sporazuma Strana:
- a) može usvojiti ili primeniti meru potrebnu da:
- (1) zaštititi zdravlje i život ljudi i životinja ili očuvanje biljaka;
- (2) obezbedi poštovanje domaćeg zakona koji nije u suprotnosti sa ovim sporazumom;
- (3) sačuva žive ili nežive ograničene prirodne resurse;
- b) mora obezbediti da mera iz tačke a) podtačka (2) nije:
- (1) primenjena na način koji predstavlja proizvoljnu ili neopravdanu diskriminaciju između ulaganja ili između ulagača, ili
- (2) ne ograničava prikrivenu međunarodnu trgovinu ili ulaganja.

2. Ovaj sporazum ne sprečava Stranu da usvoji ili zadrži razumne mere predostrožnosti, kao što su:

- a) zaštita ulagača, depozitara, učesnika na finansijskom tržištu, osiguranika, korisnika polise osiguranja, ili lica kojima finansijske institucije duguju fiducijarnu obavezu;
- b) održavanje sigurnosti, boniteta, integriteta ili finansijske odgovornosti finansijskih institucija; i
- v) obezbeđivanje integriteta i stabilnosti finansijskog sistema Strane.

3. Ovaj sporazum se ne primenjuje na nediskriminatorske mere opšteg karaktera koje se odnose na monetarnu i kreditnu politiku ili politiku kursa donetu od strane organa vlasti. Ovaj član ne odnosi se na obaveze Strane iz čl. 9. ili 11. ovog sporazuma.

Ovaj sporazum:

- a) ne obavezuje Stranu da dostavi ili dozvoli pristup informacijama ako smatra da bi njihovo objavljivanje bilo suprotno sa njenim osnovnim interesima bezbednosti;
- b) ne sprečava Stranu da preduzima radnje koje smatra potrebnim radi zaštite osnovnih interesa bezbednosti:
  - (1) u vezi trgovine oružjem, municijom i ratnom opremom, prometom i transakcijama drugih roba, materijala, usluga i tehnologija koji se preduzimaju, posredno ili neposredno, radi snabdevanja vojne ili druge bezbednosne institucije,
  - (2) u vreme rata ili u drugim vanrednim situacijama u međunarodnim odnosima, ili
  - (3) u vezi sprovođenja nacionalne politike ili međunarodnih sporazuma u pogledu neširenja nuklearnog oružja ili drugih nuklearno eksplozivnih naprava; ili
- v) ne sprečava Stranu od ispunjenja njenih obaveza u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija radi očuvanja međunarodnog mira i bezbednosti.

4. Ovaj sporazum ne obavezuje Strane da dostave ili dozvole pristup informacijama čije bi otkrivanje sprečilo sprovođenje zakona ili bi bilo suprotno zakonu Strane koji štiti postupak savetovanja i kreiranja politike izvršne vlasti nadležnog ministarstva, ličnu privatnost ili poverljivost finansijskih poslova i računa pojedinih klijenata u finansijskim institucijama.

5. U toku postupka rešavanja spora u skladu sa ovim sporazumom:

- a) Strana ne mora da dostavi ili dozvoli pristup informacijama koje su zaštićene u skladu sa propisima u oblasti konkurencije;
- b) Organ nadležan za zaštitu konkurencije Strane ne mora da dostavi ili dozvoli pristup informacijama koje su privilegovane ili na bilo koji drugi način zaštićene od objavljivanja.

6. Ovaj sporazum se ne primenjuje na mere koje su usvojene ili zadržane od bilo koje Strane u vezi sa licima koja su angažovana u oblasti kulture.

7. Ako se prava ili obaveze u ovom sporazumu podudaraju sa onim u okviru Sporazuma o STO, Strane su saglasne da se mera, usvojena u skladu sa odlukom o izuzeću koja je odobrena od strane Svetske trgovinske organizacije, shodno članu 9. Sporazuma o STO, smatra takođe usaglašenom sa ovim sporazumom. Takva

usaglašena mera bilo koje Strane ne može biti povod za tužbu ulagača jedne Strane protiv druge u smislu Dela C ovog sporazuma.

Uskraćivanje pogodnosti

Član 19.

1. Strana može uskratiti pogodnosti iz ovog sporazuma ulagaču, privrednom društvu druge Strane ili ulaganju tog ulagača ako ulagač treće države ili Strane kojoj se uskraćuju pogodnosti poseduje ili kontroliše privredno društvo i:

- a) ako Strana koja uskraćuje, usvoji ili primenjuje meru prema trećoj državi u pogledu zabrane transakcija sa privrednim društvom ili ako bi se davanjem pogodnosti iz ovog sporazuma prekršila ili se ne bi primenila ta mera u odnosu na privredno društvo ili njegovo ulaganje; ili
- b) privredno društvo nema pretežnu poslovnu aktivnost na teritoriji Strane, u skladu sa čijim domaćim zakonodavstvom je osnovano ili organizovano.

DEO C – REŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANE DOMAĆINA

Svrha

Član 20.

Nezavisno od prava i obaveza Strana sadržanih u Delu D ovog sporazuma, ovaj deo uspostavlja mehanizam za rešavanje investicionih sporova.

Tužba ulagača Strane u svoje ime ili u ime privrednog društva

Član 21.

1. Ulagač Strane može podneti arbitraži, u skladu sa ovim delom, zahtev da je:
  - a) tužena strana prekršila obavezu u skladu sa Delom B ovog sporazuma, osim obaveza iz člana 8. stav 3, čl. 12, 15. ili 16. ovog sporazuma, i
  - b) privredno društvo pretrpelo gubitak ili štetu zbog kršenja obaveze ili su gubitak i šteta proizašli iz tog kršenja.
2. Ulagač Strane, u ime privrednog društva tužene strane koje je pravno lice koje ulagač poseduje ili kontroliše posredno ili neposredno, može, na osnovu ovog dela, podneti tužbu na rešavanje ako je:
  - a) tužena Strana prekršila obavezu iz Dela B, osim obaveza po osnovu člana 8. stav 3, čl. 12, 15. ili 16. ovog sporazuma, i
  - b) privredno društvo pretrpelo gubitak ili štetu koja je nastala ili proistekla iz kršenja obaveze.

Prethodni uslovi za podnošenje tužbe arbitraži

Član 22.

1. Pre nego što ulagač podnese spor na odlučivanje arbitraži, strane u sporu će održati konsultacije i pokušati da mirnim putem reše spor. Konsultacije će se održati u roku od 60 dana od dana dostavljanja obaveštenja o nameri da se spor podnese arbitraži, u skladu sa stavom 2. tačkom v) ovog člana, osim ako se strane u sporu ne dogovore o dužem roku. Mesto konsultacija će biti glavni grad tužene strane, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore.
2. Ulagač može pokrenuti spor pred arbitražom u skladu sa članom 21. ovog sporazuma samo ako je:
  - a) ulagač, kao i, kada je spor podnet u skladu sa članom 21. stav 2. ovog sporazuma, privredno društvo pristalo na arbitražu u skladu sa procedurama koje su navedene u ovom sporazumu;
  - b) prošlo najmanje šest meseci od dana kada je nastao povod za spor;
  - v) ulagač dostavio tuženoj strani, najmanje 90 dana pre podnošenja spora arbitraži, pismeno obaveštenje o nameri da podnese spor na rešavanje arbitražnom sudu, koje sadrži:

- (1) naziv i adresu ulagača i, ako je spor pokrenut u skladu sa članom 21. stav 2. ovog sporazuma, naziv i adresu privrednog društva,
  - (2) navođenje odredbe ovog sporazuma za koju smatra da je prekršena ili druge relevantne odredbe,
  - (3) opis pravne i faktičke situacije tužbe, uključujući mere i oblike, i
  - (4) odštetni zahtev i približan iznos naknade koji se traži;
- g) ulagač dostavio dokaze da je dostavio obaveštenje o njegovoj nameri da podnese spor arbitraži u skladu sa stavom 2. tačka v) ovog člana;
- d) u slučaju da je spor pokrenut u skladu sa članom 21. stav 1. ovog sporazuma ako:
- (1) nije proteklo više od tri godine od dana kada je ulagač prvi put saznao ili je mogao znati za navodnu povredu ili je saznao ili mogao znati da je pretrpeo gubitak ili štetu,
  - (2) se ulagač odrekao prava da pokrene ili nastavi postupak, pred domaćim sudom Strane u skladu sa njenim propisima ili drugom procedurom uspostavljenom za rešavanje sporova u skladu sa domaćim propisima Strane, a pre nego što nadležni sud Strane u postupku rešavanja spora, postupi u vezi mere tužene strane za koju se navodi da predstavlja povredu u skladu sa članom 21. ovog sporazuma, i
  - (3) se spor pokreće zbog pretrpljenog gubitka ili štete u ulogu privrednog društva odgovorne Strane koje ulagač poseduje ili kontroliše, posredno ili neposredno, a privredno društvo se odriče prava u skladu sa podtačkom (2) ove tačke;
- đ) tužba podneta u skladu sa članom 21. stav 2. ovog sporazuma i:
- (1) nije proteklo više od tri godine od dana kada je privredno društvo prvi put steklo ili je trebalo da stekne saznanje o navodnoj povredi kao i saznanje da je privredno društvo time pretrpelo štetu ili gubitak, i
  - (2) ulagač i privredno društvo se, zajedno, odreknu prava da pokrenu ili nastave postupak pred administrativnim ili sudskim telom u skladu sa propisima Strane, ili u drugom postupku rešavanja spora, a u vezi mere tužene strane koja bi mogla biti povreda Sporazuma u smislu člana 21. ovog sporazuma.

3. Stav 2. tačka d) podtač. (2) i (3) i tačka đ) podtačka (2) ovog člana ne primenjuju se pred pravosudnim ili upravnim organom ili sudom po domaćem zakonu tužene Strane, u slučaju tumačenja deklaratornog ili drugog izuzetnog oslobođenja, koje ne uključuje plaćanje štete.

4. Ulagač u sporu ili privredno društvo će dostaviti tuženoj strani saglasnost i odricanje iz stava 2. ovog člana i priložice ih uz zahtev arbitraži. Odricanje privrednog društva iz stava 2. tačka d) podtač. (2) i (3) ili tačke đ) podtačka (2) ovog člana nije potrebno ako je tužena strana lišila ulagača prava kontrole u privrednom društvu.

Posebna pravila u vezi finansijskih usluga

Član 23.

1. Uzimajući u obzir:
  - (a) finansijske institucije Strane; i
  - (b) ulagače Strana, njihova ulaganja u finansijske institucije na teritoriji tužene strane, ovaj deo sporazuma se primenjuje samo u odnosu na tvrdnju da je tužena strana prekršila obavezu iz čl. 10, 11. ili 19. ovog sporazuma.
2. Kada ulagač ili tužena strana tvrde da spor uključuje mere koje je usvojila ili zadržala tužena strana u vezi sa finansijskim institucijama ili ulagačima druge Strane i njihovim ulaganjima u finansijske institucije na teritoriji tužene strane, ili kada se tužena strana pozove na član 11. tačka 6, član 18. tač. 2. ili 3. ovog sporazuma, arbitri će, pored kriterijuma iz člana 26. stav 2. ovog sporazuma, imati stručno znanje ili iskustvo u oblasti zakona koji uređuju finansijske usluge ili u njihovoj primeni, koje može obuhvatati i propise o finansijskim institucijama.
3. Kada ulagač podnese zahtev za arbitražu, u skladu sa ovim delom, a tužena strana se pozove na član 11. stav 6. ili član 18. st. 2. ili 3. ovog sporazuma, na zahtev te strane, sud će zatražiti pisani izveštaj od strana da li je i u kojoj meri, član, na koji se pozivaju, sredstvo opravdane odbrane protiv tužbe ulagača. Sud neće nastaviti sa postupkom dok ne primi izveštaj shodno ovom članu.
4. Kada sud zahteva izveštaj iz stava 3. ovog člana, strane će pripremiti pismeni izveštaj. Ako strane ne mogu da se dogovore, podneće sudskom veću, osnovanom u skladu sa Delom D ovog sporazuma, da ono pripremi pisani izveštaj. Izveštaj se dostavlja sudu i obavezujućeg je karaktera.
5. Sud može odlučiti da sam reši pitanje ako u roku od 70 dana od dana upućivanja stranke ne podnesu zahtev za osnivanje sudskog veća u skladu sa stavom 4. ovog člana ili ako sud nije primio pismeni izveštaj.

Podnošenje tužbe sudu

Član 24.

1. Ulagač koji je ispunio prethodne uslove iz člana 22. ovog sporazuma može podneti tužbu arbitraži na osnovu:
  - a) ICSID Konvencije, u slučaju da su obe Strane potpisnice te Konvencije;
  - b) Pravila dodatnih olakšica ICSID-a, ako je samo jedna Strana potpisnica ICSID Konvencije, ili
  - v) Arbitražnih pravila UNCITRAL.
2. Osim u meri u kojoj je izmenjeno ovim sporazumom, na arbitražu se primenjuju pravila iz stava 1. ovog člana koja su na snazi u momentu kada je zahtev podnet arbitraži u skladu sa ovim delom.
3. Strane mogu usvojiti dodatna pravila postupka koja dopunjuju pravila arbitraže iz stava 1. ovog člana i ta pravila će se primeniti na arbitražu. Strane će bez odlaganja objaviti dodatna pravila postupka koja su usvojile ili će ih na drugi način učiniti dostupnim kako bi omogućilo zainteresovanim licima da se sa njima upoznaju.
4. Zahtev za arbitražu, na osnovu ovog dela podnosi se kada:

- a) Generalni sekretar ICSID primi zahtev za arbitražu u skladu sa članom 36. stav 1. ICSID Konvencije;
- b) Sekretarijat ICSID primi zahtev za arbitražu, u skladu sa članom 2. Dela C Pravila dodatnih olakšica;
- v) tužena strana primi obaveštenje o pokretanju arbitraže, u skladu sa članom 3. UNCITRAL Arbitražnih pravila.

5. Strana će obavestiti drugu Stranu diplomatskim putem, o mestu prijema obaveštenja i drugih dokumenata.

6. Ako u roku od šest uzastopnih meseci od dana podnošenja zahteva za arbitražu, ulagač propusti da preduzme bilo koju radnju i ako se strane nisu drugačije dogovorile, smatraće se da je ulagač odustao od zahteva i postupak će se prekinuti. Istekom roka od šest uzastopnih meseci smatraće se da zahtev ulagača nije podnet u skladu sa odredbama ovog Dela i da je nadležnost suda za odlučivanje po zahtevu prestala.

Pristanak na arbitražu

Član 25.

1. Strane pristaju na podnošenje zahteva za arbitražu u skladu sa pravilima koja su navedena u ovom sporazumu. Ako se ne ispune uslovi navedeni u članu 22. ovog sporazuma, saglasnost se poništava.

2. Saglasnost iz stava 1. ovog člana i podnošenje zahteva za arbitražu od strane ulagača, ispunjava uslove:

- a) Poglavlja II ICSID Konvencije i ICSID Pravila dodatnih olakšica u pogledu pismene saglasnosti strana u sporu, i
- b) Člana II Njujorške konvencije za dogovor u pisanoj formi.

Arbitri

Član 26.

1. Osim ako je sud osnovan u skladu sa članom 28. ovog sporazuma i ako se strane u sporu nisu drugačije sporazumele, sud će se sastojati od tri arbitra. Svaka Strana će imenovati po jednog arbitra, a trećeg, koji će biti predsedavajući, imenovaće strane u sporu dogovorom.

2. Arbitri treba da imaju stručno znanje ili iskustvo u oblasti međunarodnog javnog prava, međunarodnih ulaganja ili međunarodnog trgovinskog prava, odnosno u rešavanju sporova koji proističu iz međunarodnih investicionih ili međunarodnih trgovinskih sporazuma. Arbitri će biti nezavisni i neće biti povezani niti primati instrukcije od bilo koje Strane niti od ulagača u sporu.

3. Ako se strane u sporu nisu dogovorile o naknadi za arbitre pre nego što je sud osnovan, primeniće se pravila o naknadama ICSID Konvencije.

4. Ako sud, osim suda koji je osnovan u skladu sa članom 28. ovog sporazuma, nije osnovan u roku od 90 dana od dana kada je zahtev podnet na rešavanje, strana u sporu može zatražiti od Generalnog sekretara ICSID da imenuje arbitre ili one koji još uvek nisu imenovani. Generalni sekretar ICSID će imenovanja izvršiti po sopstvenom izboru i, u meri u kojoj je to praktično moguće, uz konsultacije sa stranama u sporu. Generalni sekretar ICSID, ne može za predsedavajućeg imenovati lice koje je državljanin neke od strana u sporu.

Sporazum o imenovanju arbitara

Član 27.

1. Za potrebe člana 39. ICSID Konvencije i člana 7. Dela C ICSID Pravila dodatnih olakšica, i bez obzira na primedbe u pogledu arbitara, osim po pitanju državljanstva:

- a) tužena strana je saglasna da se imenovanje svakog pojedinačnog člana suda izvrši u skladu sa ICSID Konvencijom ili ICSID Pravilima dodatnih olakšica;
- b) ulagač iz člana 21. stav 1. ovog sporazuma može podneti zahtev za arbitražu ili nastaviti sa zahtevom u skladu sa ICSID Konvencijom ili ICSID Pravilima dodatnih olakšica samo ako se ulagač pismeno saglasio sa imenovanjem svakog člana suda, i
- v) ulagač iz člana 21. stav 2. ovog sporazuma može podneti zahtev za arbitražu ili nastaviti sa zahtevom u skladu sa ICSID Konvencijom ili ICSID Pravilima dodatnih olakšica samo ako se ulagač ili privredno društvo pismeno saglase sa imenovanjem svakog člana suda.

Konsolidacija

Član 28.

1. Strana u sporu koja traži nalog za konsolidaciju, u skladu sa ovim članom, zatražiće od Generalnog sekretara ICSID da osnuje sud i u zahtevu će navesti:

- a) ime tuženog ili ulagača protiv kojih se traži nalog;
- b) priroda naloga koji se traži;
- v) osnov za nalog koji se traži.

2. Strana u sporu će dostaviti kopiju zahteva tuženoj strani ili ulagaču protiv kojeg se traži nalog.

3. Generalni sekretar ICSID će u roku od 60 dana od prijema zahteva osnovati sud koji se sastoji od tri člana. Generalni sekretar ICSID će imenovati jednog člana suda državljanina tužene strane, jednog koji je državljanin Strane čiji je ulagač koji je podneo tužbu i, kao predsedavajućeg, državljanina treće zemlje.

4. Sud, osnovan na osnovu ovog člana, osniva se i sprovodi postupak u skladu sa Arbitražnim pravilima UNCITRAL, osim ukoliko su pravila izmenjena u ovom delu.

5. Kada se sud, osnovan na osnovu ovog člana, uveri da je zahtev podnet u skladu sa članom 24. ovog sporazuma, a pojavi se zajedničko pravno ili faktičko pitanje, sud može, u cilju pravičnog i brzog rešavanja zahteva i posle saslušanja strana u sporu, doneti rešenje kojim će:

- a) pretpostaviti svoju nadležnost, saslušati i odlučiti o zahtevu ili delu zahteva, ili
- b) pretpostaviti nadležnost, saslušati i odlučiti o jednom ili više zahteva za koje veruje da njihovo rešavanje može pomoći u rešavanju drugih zahteva.

6. Kada je sud osnovan na osnovu ovog člana, ulagač koji je podneo zahtev za arbitražu u skladu sa članom 24. ovog sporazuma, a nije naveo podatke u

zahtevu iz stava 1. ovog člana, može sačiniti pismeni zahtev sudu kojim će biti obuhvaćen nalog sačinjen u skladu sa stavom 5. ovog člana, i posebno će navesti:

- a) naziv i adresu ulagača;
- b) vrstu naloga i
- v) pravni osnov naloga.

7. Ulagač iz stava 6. ovog člana će dostaviti kopiju svog zahteva stranama u sporu koje su imenovane u zahtevu iz stava 1 ovog člana.

8. Sud, osnovan u skladu sa članom 24. ovog sporazuma, nema nadležnost da odlučuje o zahtevu, ili njegovom delu, kada je sud osnovan u skladu sa ovim članom pretpostavio svoju nadležnost.

9. Sud osnovan u skladu sa ovim članom, dok ne donese odluku iz stava 5. ovog člana, može na zahtev jedne strane u sporu, naložiti da sud osnovan na osnovu člana 24. ovog sporazuma zastane sa postupkom, osim ako nije već odložio svoje postupanje.

Učešće i dokumenti druge strane

Član 29.

1. Tužena strana će dostaviti drugoj strani kopiju obaveštenja o nameri da podnese zahtev za arbitražu i druga dokumenta, u roku od 30 dana od dana kada su ta dokumenta isporučena tuženoj strani. Druga strana ima pravo, da o svom trošku, primi od tužene strane kopiju dokaza koji su prosleđeni sudu, kopije podnesaka koji su zavedeni u sudu i pismene argumente strana u sporu. Strana koja dobije takve informacije prema njima će se odnositi kao da je ona tužena strana.

2. Druga strana ima pravo da prisustvuje raspravama koje se održavaju u smislu ovog dela. Po pismenom obaveštenju strana u sporu, druga strana može sačiniti podnesak sudu po pitanju tumačenja ovog sporazuma.

Mesto arbitraže

Član 30.

Strane u sporu se mogu dogovoriti o mestu održavanja arbitraže na osnovu arbitražnih pravila koja se primenjuju u skladu sa članom 24. stav 1. ili članom 28. stav 4. ovog sporazuma. Ako se strane u sporu ne dogovore, sud će odrediti mesto u skladu sa primenljivim arbitražnim pravilima, s tim da to mesto bude na teritoriji Strane ili treće države koja je članica Njujorške konvencije.

Javnost ročišta i pristup dokumentima

Član 31.

1. Sudske odluke iz ovog dela Sporazuma su dostupne javnosti, osim ako ne predstavljaju poverljivu informaciju. Ostali dokumenti koji su podneti sudu ili su izdati od strane suda biće dostupne javnosti, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije u smislu zaštite poverljivih informacija.

2. Ročišta održana na osnovu ovog dela sporazuma su otvorena za javnost. Sud može održati zatvorene delove ročišta, in camera, u meri u kojoj je to potrebno da bi se zaštitile poverljive informacije.

3. Strana u sporu može učiniti dostupnim sadržinu nezaštićenih dokumenta drugim licima u arbitražnom postupku, ako je to potrebno za pripremu dokaza, ali mora obezbediti da ta lica zaštite poverljive informacije u tim dokumentima.

4. Strane mogu upoznati svoje zvaničnike ili njihove nacionalne vlade ili lokalne organe vlasti sa svim nezaštićenim dokumentima u postupku rešavanja spora u skladu sa ovim delom, ali moraju obezbediti da će ta lica zaštititi poverljive informacije iz tih dokumenata.

5. Ako sud svojom odlukom označi informaciju kao poverljivu, a zakon o pristupu informacijama od javnog značaja Strane zahteva javni pristup toj informaciji, zakon Strane o pristupu informaciji ima prednost u primeni. Međutim, Strana treba da pokuša da primeni sopstveni zakon o pristupu informacijama i tako zaštiti informaciju koju je sud označio kao poverljivu.

Podnesci trećih lica

Član 32.

Sud je ovlašćen da razmatra i prihvata pismene podneske zainteresovanih lica ili privrednih društava koja nisu strane u postupku sa značajnim interesom u arbitraži. Sud će obezbediti da podnesci strane koja nije strana u sporu ne ometaju postupak, nepotrebno optereće ili nepravedno utiču na strane u sporu.

Važeći zakon

Član 33.

1. Sud osnovan u skladu sa ovim Delom Sporazuma dosledno odlučuje o pitanjima u sporu na osnovu ovog sporazuma i važećih pravila međunarodnog prava. Zajedničko tumačenje Strana u vezi sa odredbama ovog sporazuma obavezuje sud, osnovan u skladu sa odredbama ovog dela, a presuda mora biti u skladu sa tim tumačenjem.

2. Kada tužena strana u svojoj odbrani izjavi da je mera, za koju se smatra da predstavlja povredu, u skladu sa rezervama i izuzecima iz člana 17. stav 1. ili Aneksa 2 ili Aneksa 3 ovog sporazuma, na njen zahtev sud će zatražiti zajedničko tumačenje tog pitanja. Strane će, u roku od 60 dana od dana prijema zahteva, sudu dostaviti, u pisanoj formi, zajedničko tumačenje. Zajedničko tumačenje je obavezujuće za sud. Ako Strane ne podnesu zajedničko tumačenje u roku od 60 dana od dana zahteva suda, o tom pitanju će odlučiti sud.

Nalaz i mišljenje veštaka

Član 34.

1. Ako postoji saglasnost strana u sporu, sud može odrediti veštaka da izradi pismeni nalaz i da mišljenje o činjenici koja se odnosi na zaštitu životne sredine, zdravlje, bezbednost ili drugo stručno pitanje koje je postavila strana u sporu, shodno uslovima o kojima odlučuju stranke u sporu.

2. Sud ne može imenovati veštaka iz stava 1. ovog člana ako se strane u sporu tako dogovore.

3. Primena stava 1. ovog člana ne utiče na imenovanje drugih eksperata kada je takvo imenovanje moguće prema važećim pravilima arbitraže.

Privremene mere zaštite i konačna odluka

Član 35.

1. Sud može doneti privremenu meru da bi zaštitio pravo strane u sporu ili da bi osigurao da je nadležnost suda u potpunosti obezbeđena, uključujući i nalog za zaštitu dokaza koji su u posedu ili pod kontrolom jedne strane u sporu ili radi zaštite nadležnosti suda. Sud ne može naložiti da se primene niti zabraniti primenu mere koja je označena da predstavlja povredu u smislu člana 21. ovog sporazuma. Za potrebe ovog stava, privremena mera sadrži i predlog.

2. Kada donese konačnu odluku protiv tužene Strane, sud može dodeliti, odvojeno ili zajedno, samo:

- a) novčanu naknadu i odgovarajuću kamatu;
- b) povraćaj imovine, u kom slučaju će se presudom omogućiti tuženoj strani da, u zamenu za povraćaj imovine, isplati novčanu naknadu sa pripadajućim kamatama.

Sud može odlučiti o troškovima u skladu sa važećim pravilima arbitraže.

3. Pod uslovima iz stava 2. ovog člana, kada je tužba podneta u skladu sa članom 21. stav 2. ovog sporazuma, obezbediće se da:

- a) naknada novčane štete i odgovarajuća kamata budu isplaćeni privrednom društvu;
- b) naknada po osnovu povraćaja imovine bude izvršena prema privrednom društvu, i
- v) naknada bude takva da se njom ne dira u prava trećih lica po osnovu novčane ili imovinske štete dosuđene u skladu sa tač. a) i b) ovog stava i domaćim propisima Strana.

4. Sud ne može naložiti tuženoj strani da plati kaznenu odštetu.

Konačnost i izvršnost presude

Član 36.

1. Odluka suda nema obavezujuću snagu, osim za strane u sporu i u odnosu na konkretan slučaj.

2. U skladu sa stavom 3. ovog člana i važećom procedurom za privremene odluke, strana u sporu će se pridržavati i poštovati odluke bez odlaganja.

3. Strane u sporu ne mogu tražiti izvršenje konačne odluke:

- a) u slučaju da je konačna odluka doneta u skladu sa ICSID Konvencijom dok:

(1) ne istekne 120 dana od dana kada je odluka doneta, pod uslovom da strana u sporu nije tražila da odluka bude izmenjena ili poništena; ili

(2) ne bude potpuno okončan postupak izmene ili poništaja, i

- b) u slučaju ako je konačna odluka doneta u skladu sa ICSID Pravilima dodatnih olakšica ili Arbitražnim pravilima UNCITRAL dok:

(1) ne istekne 90 dana od dana kada je odluka doneta, a nijedna od strana u sporu nije pokrenula postupak za reviziju, ukidanje ili poništaj odluke; ili

(2) sud odbije ili dozvoli zahtev za reviziju, ukidanje ili poništaj odluke, i nema daljeg prava žalbe.

4. Svaka Strana će obezbediti izvršenje odluke na svojoj teritoriji.
5. Zahtev podnet na arbitražu, u skladu sa ovim delom, smatraće se da proizlazi iz poslovnog odnosa ili transakcije u smislu člana 1. Njujorške konvencije.

Naknade po osnovu osiguranja ili ugovora o garanciji

Član 37.

U arbitražnom postupku propisanom ovim delom, tužena strana ne može izjaviti u svoju odbranu protiv tužbu ili tražiti poravnanje isticanjem da je ulagač dobio ili da će dobiti, po osnovu osiguranja ili ugovora o garanciji, obeštećenje ili drugu nadoknadu, za ceo ili deo iznosa nastale štete.

DEO D – POSTUPCI REŠAVANJA SPOROVA IZMEĐU DRŽAVA

Sporovi između Strana

Član 38.

1. Strana može zatražiti konsultacije u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog sporazuma. Druga Strana će blagonaklono razmotriti zahtev. Spor između Strana u vezi sa tumačenjem ili primenom ovog sporazuma rešavaće se, kad god je to moguće, prijateljskim putem, kroz konsultacije.

2. Ako spor ne može biti rešen konsultacijama, on će, na zahtev Strane, biti podnet arbitraži na rešavanje.

3. Arbitražni sud se osniva za svaki pojedinačni slučaj. U roku od dva meseca od prijema zahteva za arbitražu diplomatskim putem, svaka Strana će imenovati po jednog člana suda. Ova dva člana će izabrati trećeg člana - državljanina treće zemlje, koji će, uz saglasnost obe Strane, biti imenovan za predsednika arbitražnog suda. Predsednik će biti imenovan u roku od dva meseca od dana imenovanja druga dva člana suda.

4. Ako u rokovima utvrđenim u stavu 3. nisu izvršena potrebna imenovanja, Strana može pozvati predsednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsednik Međunarodnog suda pravde državljanin bilo jedne ili druge Strane, ili ako je na drugi način sprečen da obavi ovu funkciju, zatražiće se od potpredsednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja. Ako je potpredsednik Međunarodnog suda pravde državljanin bilo jedne ili druge Strane ili ako je i on sprečen da obavi ovu funkciju, sledeći po starešinstvu član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin bilo jedne ili druge Strane, biće pozvan da izvrši potrebna imenovanja.

5. Sudije treba da imaju stručno znanje ili iskustvo u oblasti međunarodnog javnog prava, međunarodne trgovine ili međunarodnih pravila u oblasti ulaganja ili u rešavanju sporova koji proističu iz međunarodne trgovine ili međunarodnih sporazuma o ulaganju. Sudije će biti nezavisne i neće biti povezane ni sa jednom Stranom niti će od nje primati instrukcije.

6. Kada Strana odredi da spor obuhvata mere koje se odnose na finansijske institucije, na ulagače ili na njihova ulaganja u finansijske institucije ili kada se Strana poziva na član 11. stav 6, član 18. st 2. ili 3. ovog sporazuma, sudije, pored kriterijuma sadržanih u stavu 5. ovog člana, moraju imati i stručno znanje ili iskustvo u oblasti prava i prakse finansijskih usluga, koje mogu da obuhvataju i uređenje finansijskih institucija.

7. Sudsko veće utvrđuje sopstveni postupak rada. Sudsko veće donosi odluku većinom glasova. Odluka je obavezujuća za obe Strane. Ako nije drugačije dogovoreno, odluka sudskog veća se donosi u roku od šest meseci od dana imenovanja predsedavajućeg.

8. Svaka Strana će snositi troškove svog člana u sudskom veću i svog predstavnika u arbitražnom postupku. Troškovi predsedavajućeg i preostali troškovi će biti podeljeni na jednake delove između Strana. Sudsko veće može, međutim, presuditi da veći deo troškova snosi jedna od dve Strane i ta će odluka biti obavezujuća za obe Strane.

9. U roku od 60 dana od dana donošenja odluke sudskog veća, Strane će se dogovoriti o načinu na koji će rešiti spor. Sporazum bi redovno trebalo da primeni odluku sudskog veća. Ako se Strane ne dogovore, Strana koja je pokrenula spor ima

pravo na naknadu ili pravo da obustavi davanja u vrednosti koja je jednaka onoj koju je dodelilo sudsko veće.

DEO E – ZAVRŠNE ODREDBE

Konsultacije i drugi postupci

Član 39.

1. Strana može pismeno tražiti konsultacije sa drugom Stranom u pogledu postojeće ili predložene mere ili povodom bilo kojeg drugog pitanja za koje smatra da može uticati na primenu ovog sporazuma.

2. Konsultacije, iz stava 1. ovog člana, mogu se odnositi, inter alia, između ostalog, i na pitanja u vezi sa:

- a) implementacijom ovog sporazuma, ili
- b) tumačenjem ili primenom ovog sporazuma.

3. Uz konsultacije iz ovog člana, Strane mogu preduzeti radnje kako su se dogovorile, uključujući i donošenje i usvajanje dodatnih arbitražnih pravila prema Delu C ovog sporazuma.

Obim obaveza

Član 40.

Svaka Strana će preduzeti sve potrebne mere da odredbe ovog sporazuma budu efikasno primenjene, uključujući i njihovo poštovanje, osim kada je drugačije predviđeno ovim sporazumom za lokalne nivoe vlasti.

Izuzeci

Član 41.

Delovi C i D ovog sporazuma ne primenjuje se na izuzetke navedene u Aneksu 4 ovog sporazuma.

Primena i stupanje na snagu

Član 42.

1. Svi aneksi čine sastavni deo Sporazuma.

2. Strane će pismeno obavestiti jedna drugu o ispunjenju procedura na njenoj teritoriji radi stupanja na snagu ovog sporazuma. Sporazum stupa na snagu na dan prijema poslednjeg obaveštenja.

3. Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vreme osim ako jedna Strana pismeno ne obavesti drugu Stranu, o svojoj nameri da raskine Sporazum. Raskid ovog sporazuma proizvodidejstvo istekom jedne godine od dana kada je Strana primila obaveštenje o raskidu. U pogledu ulaganja koja su izvršena ili preuzetih obaveza da se ulaže pre datuma kada je raskid ovog sporazuma proizveo dejstvo, odredbe čl. 1. - 41. ovog sporazuma, kao i st. 1. i 2. ovog člana, ostaju na snazi u periodu od 15 godina.

U POTVRDU ČEGA su dole potpisana lica, valjano ovlašćena, potpisala ovaj sporazum.

POTPISANO u dva originala u Beogradu, dana 1. 09. 2014. godine na srpskom, engleskom i francuskom jeziku pri čemu su svi tekstovi podjednako autentični.

ZA REPUBLIKU SRBIJU Rasim Ljajić	ZA KANADU Džon Braid
--	--------------------------------

Aneks B.10

Eksproprijacija

Strane potvrđuju svoj zajednički stav da:

- a) posredna eksproprijacija koja proizlazi iz mere ili niza mera Strane ima jednako dejstvo kao neposredna eksproprijaciji i bez formalnog prenosa prava svojine ili trajne zaplene;
- b) utvrđivanje da li mera ili niz mera Strane predstavlja posrednu eksproprijaciju, vrši se od slučaja do slučaja, na činjenicama zasnovanoj istrazi, koja pored ostalih elemenata obuhvata i:
  - (1) ekonomski uticaj mere ili niza mera, iako sama činjenica da mera ili niz mera jedne Strane ima suprotan efekat na ekonomsku vrednost ulaganja ne znači da je posredna eksproprijacija izvršena,
  - (2) obim u kojoj mera ili niz mera utiče na različita, razumna očekivanja u odnosu na ulaganja koja se podržavaju, i
  - (3) prirodu mera ili niza mera;
- v) osim u izuzetnim slučajevima, kao na primer kada je mera ili niz mera toliko ozbiljna u pogledu njene svrhe za koju se ne može smatrati da je doneta i primenjena u dobroj veri, nediskriminatorna mera Strane koja je propisana i primenjena da bi se zaštitili legitimni socijalni ciljevi, kao što su zdravlje, bezbednost i životna sredina, ne predstavlja posrednu eksproprijaciju.

Aneks I

Izuzeci za postojeće mere i obaveze liberalizacije

Lista za Republiku Srbiju

1. Zakon o stranim ulaganjima („Službeni list SRJ”, br. 3/02 i 5/03)
Zakon o izvozu i uvozu naoružanja i vojne opreme („Službeni glasnik RS”, br. 107/14)
Zakon o izvozu i uvozu robe dvostruke namene („Službeni glasnik RS”, broj 95/13)
Zakon o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 81/09, 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13 i 98/13-US)
Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa („Službeni list SFRJ”, br. 6/80 i 36/90 i „Službeni list SRJ”, broj 29/96 i „Službeni glasnik RS”, broj 115/05-dr.zakon)
Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS”, br. 62/60, 65/08 i 41/09)
Ovi propisi uređuju većinsko vlasništvo stranog ulagača u privrednim društvima koja se bave trgovinom naoružanjem i vojnom opremom ili su osnovana na teritoriji koja predstavlja zabranjenu zonu (pogranične zone, nacionani parkovi, vojni objekti) i, u takvim slučajevima, za poslove ulaganja moraju imati odobrenje nadležnog organa. Strani ulagači mogu osnovati ili ulagati u takva privredna društva samo sa domaćim subjektom kao partnerom nakon ispunjenja navedenih uslova. Poljoprivredno zemljište ne može biti u vlasništvu stranih državljana. Stranci ne mogu imati vlasništvo nad građevinskim zemljištem u Republici Srbiji, osim pod uslovom reciprociteta i ukoliko se zemljište koristi u poslovne svrhe.
Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u čl. 4. i 5. ovog sporazuma.
2. Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni glasnik RS”, broj 51/09)
Pravo na subvencionisanje može biti ograničeno na pravna lica koja imaju sedište na teritoriji Republike Srbije, na određeno geografsko područje ili na fizička lica, građane Republike Srbije.
Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.
3. Zakon o privatizaciji („Službeni glasnik RS”, broj 83/14)
Zakon o stečaju („Službeni glasnik RS”, br. 104/09, 99/11-dr.zakon i 71/12-US i 83/14)
Propisi koji se za vreme privatizacije ili prodaje državnog udela usvajaju ili primenjuju, smatraju se važećim. Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u članu 8. ovog sporazuma.
4. Carinski zakon („Službeni glasnik RS”, br. 18/10 i 111/12)
Ovaj zakon propisuje kao uslov državljanstvo Republike Srbije za sticanje svojstva carinskog zastupnika. Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u čl. 4. i 8. ovog sporazuma.
5. Zakon o patentima („Službeni glasnik RS”, broj 99/11)

Ovaj zakon propisuje državljanstvo i druge uslove za sticanje svojstva zastupnika žiga. Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u čl. 4. i 9. ovog sporazuma.

6. Zakon o radiodifuziji („Službeni glasnik RS”, br. 42/02, 97/04, 76/05, 79/05-dr.zakon, 62/06, 85/06, 86/06 -ispravka i 41/09)

Ovaj propis uređuje učešće lica, koja nisu državljani Republike Srbije, u osnivačkom kapitalu imaoća dozvole za emitovanje i ustanova javnog radiodifuznog servisa. Ove mere su izuzete iz obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.

7. Zakon o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 i 44/14)

Zakon o komunalnim delatnostima („Službeni glasnik RS”, broj 88/11)

Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 57/11,80/11-ispravka 93/12, 124/12)

Set propisa o zaštiti životne sredine, kao što su:

Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS”, br. 135/04, 36/09, 36/09-dr.zakon, 72/09-dr.zakon i 43/11)

Zakon o vodama („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 93/12)

Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10)

Zakon o zaštiti vazduha („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 10/13)

Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10), itd.

Ovi propisi uređuju delatnost usluga u oblasti komunalnih delatnosti na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou koje mogu biti predmet javnog monopola ili isključivog prava odobrenog privatnom ponuđaču, u sektorima kao što su energetika, transport i prateće usluge za sve vidove prevoza, naučne i tehničke konsultantske usluge, usluge istraživanja i razvoja u društvenim ili humanitarnim naukama, usluge tehničkog testiranja i analize, usluge zaštite životne sredine, usluge u oblasti zdravstva. Isključiva prava za obavljanje takvih usluga se često dodeljuju privatnim ponuđačima, kao na primer, davanje koncesija od strane državnog organa, pod uslovima pružanja specifičnih usluga. S obzirom da javno-komunalne usluge postoje i na lokalnom nivou potpuna sektorska lista nije praktična.

Ove mere su izuzete od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.

8. Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju („Službeni glasnik RS”, br. 46/95, 66/01, 61/05, 91/05, 62/06 i 31/11)

Ovaj propis sadrži odredbe koje zadržavaju pravo kabotaže za domaće prevoznike Republike Srbije. Ova mera je izuzeta od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.

9. Zakon o vazdušnom saobraćaju („Službeni glasnik RS”, br. 73/10, 57/11 i 93/12)

Propisi u oblasti vazdušnog saobraćaja uređuju pravo upisa aviona u Registar vazduhoplova Srbije, vlasništvo fizičkog lica koje ispunjava kriterijume u pogledu državljanstva, ili vlasništvo pravnog lica koje ispunjava uslove u pogledu kapitala ili kontrole (uključujući

državljanstvo direktora), i izuzete su od obaveza sadržanih u čl. 4, 5. i 8. ovog sporazuma.

Lista za Kanadu

1. Kanadski Zakon o ulaganjima R.S.C. 1985, c. 28 (1stSupp.)
Kanadski pravilnici o ulaganju u Kanadi, SOR/85-611
Ovim propisima se uređuje sticanje i osnivanje poslovanja od strane lica koji nisu državljani Kanade, kao i osnivanje novih privrednih društava koja mogu biti predmet kontrole. Mere sadržane u navedenim propisima su izuzete od obaveza iz čl. 4, 8.i 9. ovog sporazuma.
2. Kanadski Zakon o poslovanju privrednih društava, R.S.C. 1985, c. C-44
Kanadski pravilnici o poslovanju privrednih društava, SOR/2001-512
Kanadski Zakon o zadrugama, S.C. 1998, c. 1
Kanadski pravilnici o zadrugama, SOR/99-256
Kanadski Zakon o privrednim društvima, R.S.C. 1970, c. C-32
Kanadski Zakon o poslovanju privrednih društava predviđa ograničenja u pogledu učešća u privrednim društvima i zadrugama osnovanih u skladu sa kanadskim zakonodavstvom u cilju održavanja učešća u vlasništvu i nivoa kontrole sadržanih u Kanadskim pravilnicima o poslovanju privrednih društava . Mere sadržane u navedenim propisima su izuzete od obaveza iz člana 4. ovog sporazuma.
3. Kanadski Zakon o poslovanju privrednih društava, R.S.C. 1985, c. C-44
Kanadski pravilnici o poslovanju privrednih društava, SOR/2001-512
Kanadski Zakon o zadrugama, S.C. 1998, c. 1
Kanadski pravilnici o zadrugama, SOR/99-256
Kanadski Zakon o privrednim društvima, R.S.C. 1970, c. C-32
Posebni propisi Parlamenta koji se odnose na udruživanje određenih privrednih društava
Ovi propisi sadrže odredbe koje uređuju državljanstvo lica koja rukovode ili su direktori u kanadskim privrednim društvima. Mere sadržane u navedenim propisima su izuzete od obaveza sadržanih u članu 8. ovog sporazuma.
4. Kanadski Zakon o državljanstvu, R.S.C. 1985, c. C-29
Kanadski pravilnici o pravu svojine stranaca na zemljištu, SOR/79-416
Ove mere uređuju pravo svojine stranaca na zemljištu. Mere sadržane u navedenim propisima su izuzete od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.
5. Er Kanada- Zakon o javnom učešću u aviokompanijama, R.S.C. 1985, c. 35 (4th Supp.)
Kanadski Zakon o ograničenom prenosu vlasništva nad vojnim objektima, S.C. 1986, c. 20
Zakon o reorganizaciji i prenosu vlasništva na Eldorado Nuclear Limited, S.C.1988, c. 41
Zakon o prenosu vlasništva na privredna društva Nordion i Theratronics, S.C. 1990, c. 4

Ovi propisi uređuju zabranu učešća lica koja nisu rezidenti u sticanju vlasništva na udelima pojedinih privrednih društava i izuzeta su od obaveza koje su sadržane u članu 4. ovog sporazuma.

6. Carinski zakon, R.S.C. 1985, c. 1 (2ndSupp.)
Pravilnik o izdavanju licence carinskim zastupnicima, SOR/86-1067
Ovi propisi uređuju prebivalište kao uslov za sticanje svojstva carinskog zastupnika i izuzeti su od obaveza sadržanih u čl. 4. i 8. ovog sporazuma.
7. Carinski zakon, R.S.C. 1985, c. 1 (2ndSupp.)
Pravilnik o slobodnim carinskim prodavnicama, SOR/86-1072
Ovi propisi uređuju prebivalište kao i ostale uslove za obavljenje delatnosti slobodnih carinskih prodavnica i izuzeti su od obaveza sadržanih u čl. 4. i 8. ovog sporazuma.
8. Zakon o uvozu i izvozu kulturnog dobra, R.S.C. 1985, c. C-51
Ove mere sadrže ograničenja u pogledu stranog učešća u uvozu i izvozu kulturnih dobara i izuzeti su od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.
9. Zakon o patentu, R.S.C. 1985, c. P-4
Pravilnik o patentima, SOR/96-423
Ovi propisi sadrže zahtev u pogledu zahteva za prebivalište u Kanadi za sticanje svojstva registrovanog patentnog zastupnika i izuzeti su od obaveza sadržanih u čl. 4. i 9. ovog sporazuma.
10. Zakon o žigovima, R.S.C. 1985, c. T-13
Pravilnik o žigovima SOR/96-195
Ovi propisi sadrže zahtev u pogledu prebivališta za sticanje svojstva registrovanog zastupnika za žigove i izuzeti su od obaveza sadržanih u čl. 4. i 9. ovog sporazuma.
11. Kanadski Zakon o naftnim resursima, R.S.C. 1985, c. 36 (2ndSupp.)
Zakon o teritoriji, R.S.C. 1985, c. T-7
Savezni zakon o nepokretnosti i Savezni zakon o nepokretnoj imovini, S.C. 1991, c. 50
Kanadski Zakon o implementaciji Newfoundland Atlantic sporazuma, S.C. 1987, c. 3
Zakon o implementaciji Sporazuma između Kanade i Nove Škotske o ofšor naftnim izvorima, S.C. 1988, c. 28
Kanadski propisi u oblasti nalazišta nafte i gasa, C.R.C. 1978, c. 1518
Ovi propisi uređuju kanadsko vlasništvo za dobijanje licence za proizvodnju nafte i gasa i izuzete su od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.
12. Kanadski Zakon o poslovanju u oblasti nafte i gasa, R.S.C. 1985, c. O-7
Kanadski Zakon o implementaciji Sporazuma između Kanade i Nove Škotske o ofšor naftnim izvorima, S.C. 1988, c. 28

Kanadski Zakon o implementaciji Sporazuma između Kanade i provincije Njufundlend, S.C. 1987, c. 3

Propisi o implementaciji Sporazuma između Kanade i teritorije Jukon o nafti i gasu

Kanadski propisi o implementaciji Sporazuma o Severozapadnim teritorijama o nafti i gasu

Ovi propisi se odnose na plan naknada neophodnih za dobijanje ovlašćenja koja su ovim propisima regulisana i izuzimaju se od obaveza sadržanih u članu 9. ovog sporazuma.

13. Zakon o implementaciji Sporazuma između Kanade i provincije Njufundlend, S.C. 1987, c. 3

Zakon o razvojnom projektu naftne platforme Hibernia, S.C. 1990, c. 41

Ovi propisi regulišu plan naknada i zahteve za izvršenje. Izuzeti su od obaveza sadržanih u članu 9. ovog sporazuma.

14. Kanadski Zakon o investicijama, R.S.C. 1985, c. 28 (1stSupp.)

Kanadski propisi u oblasti investicija, SOR/85-611

Politika vlasništva nerezidenta u sektoru iskopavanja uranijuma, 1987

Ovi propisi uređuju vlasništvo nerezidenata u sektoru iskopavanja uranijuma i izuzeti su od obaveza sadržanih u čl.4. i 5. ovog sporazuma.

15. Kanadski Zakon o transportu, S.C. 1996, c.10

Zakon o vazduhoplovstvu, R.S.C. 1985, c.A-2

Kanadski Propisi u oblasti avijacije, SOR/96-433

Deo II - Obeležavanje, registracija i poslovanje iznajmljenih vazduhoplova od strane neregistovanih vlasnika

Deo IV - Izdavanje licence osoblju i obuka

Deo VII - Komercijalni avio prevoz

Ovi propisi sadrže ograničenja za lica koja nisu državljani Kanade u pogledu registracije, upravljanja kanadskim avionima ili pružanja avio usluga na teritoriji Kanade i izuzimaju se od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.

16. Kanadski Zakon o špediciji, 2001, S.C. 2001, c. 26

Ovaj propis sadrži zahtev u pogledu vlasništva nad brodom upisanim u kanadski registar i izuzima se od obaveza sadržanih u članu 4. ovog sporazuma.

17. Kanadski Zakon o špediciji, 2001, S.C. 2001, c. 26

Uredba o broskoj posadi, SOR/2077-115

Ovi propisi sadrže ograničenja za pružanje usluga na kanadskim brodovima od strane lica koja nisu državljani Kanade i izuzeti su od obaveza sadržanih u članu 8. ovog sporazuma.

18. Zakon o pilotiranju, R.S.C., 1985, c. P-14

Opšti propisi u oblasti pilotiranja, SOR/2000-132

Uredba o Upravi za pilotiranje u oblasti Atlantika, C.R.C. 1978, c. 1264

Uredba o Upravi za pilotiranje u oblasti Laurentijan, C.R.C. 1978, c. 1268

Uredba o Upravi za pilotiranje u oblasti Velikih jezera, C.R.C. 1978, c. 1266

Uredba o pilotiranju nad Pacifikom, C.R.C. 1978, c. 1270

Ove mere sadrže ograničenja za pilotiranje od strane lica koja nisu državljani Kanade i izuzeta su od obaveza sadržanih u članu 8. ovog sporazuma.

Aneks II

Rezerve za buduće mere

Lista za Republiku Srbiju

U skladu sa članom 17. stav 3. ovog sporazuma, Republika Srbija zadržava pravo da usvoji ili primeni bilo koji propis koji može biti u suprotnosti sa obavezama iz ovog sporazuma, a tiče se:

1. socijalnih usluga (npr. javno sprovođenje zakona u oblasti kazneno popravnih službi, obezbeđenje prihoda ili osiguranja, socijalnog osiguranja, socijalne zaštite, javnog obrazovanja, javne obuke, zdravlja i brige o deci) ukoliko nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl. 4. ili 8. ovog sporazuma;
2. osnivanja ili sticanja ulaganja u Republici Srbiji u sektoru usluga, kada propisi nisu u saglasnosti sa obavezama koje su sadržane u čl. 4, 8. ili 9. ovog sporazuma, ali su u saglasnosti sa propisima Republike Srbije koji su usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl. 2, 16, 17. i 18. Opšteg sporazuma o trgovini uslugama STO.
3. državnih obveznica (npr: sticanje, prodaju ili na drugi način raspolaganje obveznicama, blagajničkim zapisima ili drugom vrstom dužničkih hartija od vrednosti izdatih od strane Vlade Republike Srbije, njene pokrajine ili lokalne samouprave) kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u članu 4. ovog sporazuma;
4. prava na istraživanje, obrađivanje, vađenje i korišćenje termomineralnih voda, kada propisi mogu biti u suprotnosti sa obavezama koje su sadržane u čl. 4, 8. ili 9. ovog sporazuma.

Lista za Kanadu

U skladu sa članom 17. stav 3. ovog sporazuma, Kanada zadržava pravo da usvoji ili primeni bilo koju meru koja nije u saglasnosti sa obavezama sadržanim u ovom sporazumu, a tiču se:

1. socijalnih usluga (npr. sprovođenje zakona u oblasti kazneno popravnih službi, obezbeđenja prihoda ili osiguranja, socijalne zaštite, socijalnog osiguranja, javnog obrazovanja, javne obuke, zdravlja i brige o deci) ukoliko nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4. ili 8. ovog sporazuma;
2. prava ili prednosti koje se daju Aboridžinima, kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4, 5, 8. ili 9. ovog sporazuma;
3. prava ili prednosti koje se daju socijalno ili ekonomski ugroženim manjinama u Kanadi, kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4, 8. ili 9. ovog sporazuma;
4. zahtev u pogledu prebivališta za vlasništvo nad zemljištem sa izlazom na okean, kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u članu 4. ovog sporazuma;
5. državnih obveznica (npr: sticanje, prodaju ili drugi način raspolaganja od strane državljana druge Strane obveznicama, blagajničkim zapisima ili drugom vrstom dužničkih hartija od vrednosti izdatih od strane Vlade Kanade, njene pokrajine ili lokalne samouprave), kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u članu 4. ovog sporazuma;
6. pomorske kabotaže, koja znači (a) transport robe i/ili putnika brodovima između dva mesta na teritoriji Kanade ili van teritorijalnog pojasa Kanade, direktno ili preko mesta koje je van Kanade; ali u odnosu na vode izvan teritorijalnog pojasa Kanade, transport robe i/ili putnika samo u vezi istraživanja, eksploatacije ili transporta minerala ili neživih prirodnih resursa kontinentalnog pojasa Kanade; i (b) angažovanje broda u bilo kojim drugim komercijalnim morskim aktivnostima na teritoriji Kanade, uzimajući u obzir i vode izvan kontinentalnog pojasa, i to za komercijalne aktivnosti u vezi sa istraživanjem, eksploatacijom ili prevozom mineralnih ili neživih prirodnih resursa kontinentalnog pojasa Kanade; kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4, 5, 8. ili 9. ovog sporazuma;
7. izdavanja dozvole za ribolov ili aktivnosti vezane za ribolov, uključujući ulazak stranih ribarskih plovila u ekskluzivne ekonomske zone Kanade, teritorijalno more, unutrašnje vode ili luke za korišćenje bilo kakvih usluga na tim mestima kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4. i 5. ovog sporazuma;
8. telekomunikacije, kada propisi nisu usaglašeni sa obavezama sadržanim u čl.4. ili 8.ovog sporazuma predviđajući ograničenja za strana ulaganja u objekte koje poseduju dobavljači telekomunikacionih usluga, zahtevajući da dobavljači takvih usluga budu faktički kontrolisani od strane Kanađana, da najmanje 80% članova rukovodstva budu Kanađani i nametanje ograničenja kumulativnog stranog ulaganja; i
9. osnivanja ili sticanja ulaganja u sektoru usluga, kada propisi nisu u saglasnosti sa obavezama koje su sadržane u čl. 4, 8. ili 9. ovog sporazuma, ali su u saglasnosti sa propisima koji su usaglašeni sa obavezama koje je Kanada prihvatila iz čl. 2, 16, 17. i 18. Opšteg sporazuma o trgovini uslugama STO sačinjen u Marakešu, 15. aprila 1994. godine.

Aneks III

Izuzeci od tretmana najpovlašćenije nacije

1. Član 5. ovog sporazuma ne primenjuje se na tretman odobren od Strana na osnovu bilateralnog ili multilateralnog međunarodnog sporazuma koji je potpisan ili je stupio na snagu pre stupanja na snagu ovog sporazuma.

2. Član 5. ovog sporazuma ne primenjuje se na tretman odobren od Strane na osnovu postojećeg ili budućeg bilateralnog, regionalnog ili multilateralnog sporazuma koji:

- a) uspostavlja, ojačava ili proširuje ekonomsku uniju, monetarnu uniju, zonu slobodne trgovine ili carinsku uniju;
- b) uređuju oblast:
  - (1) avijacije;
  - (2) ribolova; ili
  - (3) pomorstva, uključujući i spasavanje.

Aneks IV

Izuzeci od rešavanja spora

Za Kanadu:

1. Nakon razmatranja da li da se odobri ulaganje o kome se raspravlja u skladu sa Zakonom o ulaganjima, doneta odluka Kanade ne podleže odredbama o rešavanju sporova iz Dela C ili Dela D ovog sporazuma.

SADRŽAJ

DEO A – DEFINICIJE

Član 1: Definicije

DEO B – OSNOVNE OBAVEZE

Član 2: Obim primene

Član 3: Podsticanje ulaganja

Član 4: Nacionalni tretman

Član 5: Tretman najpovlašćenije nacije

Član 6: Tretman minimalnog standarda

Član 7: Naknada gubitaka

Član 8: Rukovodioci, odbori direktora i dolazak kadrova

Član 9: Zahtevi za izvršenje

Član 10: Eksproprijacija

Član 11: Transferi

Član 12: Javnost

Član 13: Prenos prava

Član 14: Poreske mere

Član 15: Zdravlje, bezbednost i mere zaštite životne sredine

Član 16: Društvena odgovornost

Član 17: Rezerve i izuzeci

Član 18: Opšti izuzeci

Član 19: Uskraćivanje pogodnosti

DEO C – REŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANE DOMAĆINA

Član 20: Svrha

Član 21: Tužba ulagača Strane u svoje ime ili u ime privrednog društva

Član 22: Prethodni uslovi za podnošenje tužbe arbitraži

Član 23: Posebna pravila u vezi finansijskih usluga

Član 24: Podnošenje tužbe sudu

Član 25: Pristanak na arbitražu

Član 26: Arbitri

Član 27: Sporazum o imenovanju arbitara

Član 28: Konsolidacija

Član 29: Učešće i dokumenti druge strane

Član 30: Mesto arbitraže

Član 31: Javnost ročišta i pristup dokumentima

Član 32: Podnesci trećih lica

Član 33: Važeći zakon

Član 34: Nalaz i mišljenje veštaka

Član 35: Privremene mere zaštite i konačna odluka

Član 36: Konačnost i izvršnost presude

Član 37: Naknade po osnovu osiguranja ili ugovora o garanciji

DEO D – POSTUPCI REŠAVANJA SPOROVA IZMEĐU DRŽAVA

Član 38: Sporovi između Strana

DEO E – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39: Konsultacije i drugi postupci

Član 40: Obim obaveza

Član 41: Izuzeci

Član 42: Primena i stupanje na snagu

ANEKSI

Aneks B.10: Eksproprijacija

Aneks I: Izuzeci za postojeće mere i obaveze liberalizacije

Lista za Republiku Srbiju

Lista za Kanadu

Aneks II: Rezerve za buduće mere

Lista za Republiku Srbiju

Lista za Kanadu

Aneks III: Izuzeci od Tretmana najpovlašćenije nacije

Aneks IV: Izuzeci od rešavanja spora

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 99. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije, prema kojem Narodna skupština potvrđuje međunarodne ugovore kad je zakonom predviđena obaveza njihovog potvrđivanja.

II. RAZLOZI ZA POTVRĐIVANJE SPORAZUMA

Razlozi za potvrđivanje Sporazuma između Republike Srbije i Kanade o podsticanju i zaštiti ulaganja, koji je potpisan u Beogradu, 1. septembra 2014. godine, sadržani su u želji strana ugovornica da se ustanovi pravni osnov i okvir u kome će se obezbediti dodatno privlačenje investitora. Sporazum je sa srpske strane potpisao dr Rasim Ljajić, potpredsednik Vlade i ministar trgovine, turizma i telekomunikacija, a sa kanadske strane, *John Baird*, ministar spoljnih poslova.

Navedenim sporazumom garantuje se ulagačima država ugovornih strana nacionalni i tretman najpovlašćenije nacije, kao i puna zaštita i bezbednost njihovih ulaganja. Obezbeđuje se takođe uzajamnost u primeni pravičnog i nediskriminatorskog tretmana, kao i naknada gubitaka koje investitor pretrpi, a koji su rezultat događaja ili okolnosti koji se nisu mogli predvideti niti sprečiti (rat, oružani nemiri, protesti...). Ulagačima iz zemalja ugovornica se takođe garantuje da u odnosu na njihovo ulaganje neće biti izvršena eksproprijacija, niti neka druga, slična mera države koja joj je po dejstvu jednaka, osim u slučajevima propisanim zakonom i po strogo propisanom postupku, kao i da će biti praćena efikasnom i efektivnom naknadom koja će, pored tržišne vrednosti eksproprijisanog ulaganja obuhvatati i pripadajuću kamatu i to od dana izvršenja eksproprijacije do dana isplate naknade.

Sporazumom se takođe garantuje pravo ulagača da, u slučaju spora sa državom domaćinom, koji se tiče ulaganja, može tražiti pravnu zaštitu kod međunarodnog arbitražnog suda, u skladu sa osnovnim principima međunarodnog prava u ovoj oblasti i odredbama Vašingtonske konvencije o rešavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država koju je Republika Srbija ratifikovala.

III. STVARANJE FINANSIJSKIH OBAVEZA U IZVRŠAVANJU MEĐUNARODNOG UGOVORA I PROCENA IZNOSA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA NJEGOVO IZVRŠAVANJE

Za izvršavanje Sporazuma o podsticanju i zaštiti ulaganja između Republike Srbije i Kanade ne stvaraju se posebne finansijske obaveze za Republiku Srbiju.